

Облікова картка дисертації

I. Загальні відомості

Державний обліковий номер: 0825U001700

Особливі позначки: відкрита

Дата реєстрації: 14-05-2025

Статус: Захищена

Реквізити наказу МОН / наказу закладу:

II. Відомості про здобувача

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Руденський Ростислав Євгенович

2. Rostyslav Rudenskyi

Кваліфікація:

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Вид дисертації: доктор філософії

Аспірантура/Докторантура: так

Шифр наукової спеціальності: 012

Назва наукової спеціальності: Дошкільна освіта

Галузь / галузі знань:

Освітньо-наукова програма зі спеціальності: Дошкільна освіта

Дата захисту: 23-06-2025

Спеціальність за освітою: Початкова освіта

Місце роботи здобувача: Західноукраїнський національний університет

Код за ЄДРПОУ: 33680120

Місцезнаходження: вул. Львівська, буд. 11, Тернопіль, Тернопільський р-н., 46009, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

III. Відомості про організацію, де відбувся захист

Шифр спеціалізованої вченої ради (разової спеціалізованої вченої ради): PhD 9167

Повне найменування юридичної особи: Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка

Код за ЄДРПОУ: 02125544

Місцезнаходження: вул. М. Кривоноса, буд. 2, Тернопіль, Тернопільський р-н., 46027, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

IV. Відомості про підприємство, установу, організацію, в якій було виконано дисертацію

Повне найменування юридичної особи: Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка

Код за ЄДРПОУ: 02125544

Місцезнаходження: вул. М. Кривоноса, буд. 2, Тернопіль, Тернопільський р-н., 46027, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

V. Відомості про дисертацію

Мова дисертації: Українська

Коди тематичних рубрик: 14, 14.23

Тема дисертації:

1. Формування пізнавальної активності старших дошкільників засобами настільних ігор.
2. The formation of cognitive activity of older preschoolers using board games.

Реферат:

1. Актуальність дослідження зумовлена сучасним станом розвитку наукових галузей, технологізацією сфер людського життя, швидким та безбар'єрним доступом до значного обсягу інформації дітей дошкільного віку, що визначає необхідність формування у них адекватних способів її усвідомлення та осмислення, загальних способів пізнавальної діяльності. Істотне значення у формуванні пізнавальної сфери особистості має старший дошкільний вік – 6-7 рік життя дітей. У цьому контексті важливим є оволодіння на кінець дошкільного дитинства всіма ключовими компетентностями, які формуються шляхом вираження активності дитини у всіх специфічно дитячих видах діяльності. Наукова новизна та теоретичне значення дослідження полягають у тому, що вперше: – обґрунтовано та експериментально перевірено педагогічні умови формування пізнавальної активності старших дошкільників засобами настільних ігор (створення варіативного осередка настільних ігор для самостійної спільної ігрової діяльності за правилами; збагачення

пізнавального змісту настільних ігор; забезпечення набуття досвіду пізнання старшими дошкільниками у різних видах і формах навчально-пізнавальної діяльності); – змодельовано процес реалізації педагогічних умов формування пізнавальної активності старших дошкільників засобами настільних ігор); – визначено сутність та структуру настільних ігор – узагальнена конкретна сфера середовища життя людей, відображена в ігровому сюжеті і правилах (зміст гри), кодована єдиним умовно-графічним планом і становить собою цілісний ігровий комплект; – охарактеризовано пізнавальну активність старших дошкільників як вид загальної соціальної діяльнісної активності у пізнанні особистості дитини 6(7) року життя, який формується у різних видах діяльності, ними збагачується, ускладнюється і переходить від менш до більш якісного рівня у формі реальної (функціонуючої) та потенційної (ситуативної). Практичне значення полягає у тому, що розроблено та впроваджено у практику роботи закладів дошкільної освіти методичні матеріали для вихователів (протоколи педагогічних спостережень, анкети батьків та вихователів, інформаційні матеріали консультацій батьків), адаптовані та авторські настільні ігри, методику організації їх колективного виготовлення та проведення в старших дошкільних групах тощо. Результати дослідження відображені у змісті навчального посібника «Основи дошкільної педагогіки» для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти (у співавторстві з О. Т. Писарчук), і використовуються у системі професійної підготовки майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти. Усього дослідження охоплено 249 дітей 6-7 року життя, 58 вихователів Тернопільської, Львівської, Івано-Франківської та Черкаської областей, а також 230 батьків старших дошкільників. На констатувальному етапі з'ясовано вихідний стан сформованості пізнавальної активності у старших дошкільників засобами настільних ігор. Під час анкетування педагогів-вихователів та батьків з'ясовано труднощі, пов'язані з використанням настільних ігор для розвитку пізнавальної активності старших дошкільників: низька варіативність настільних ігор в умовах ЗДО; труднощі з вибором та консультуванням батьків щодо вибору та організації настільних ігор для старших дошкільників; відсутність методичного супроводу з формування уявлень про події і явища навколишньої дійсності, які відображаються в настільній грі; облаштування осередка настільних ігор в старшій дошкільній групі; низька кількість або відсутність розважальних та настільних ігор для розвитку творчої уяви, креативності та фантазії, ознайомлення із суспільним довкіллям тощо. На формувальному етапі експерименту реалізовано педагогічні умови формування ПАСД засобами настільних ігор. Комплексний підхід до їх реалізації передбачав узгоджене використання методів, прийомів та форм роботи зі старшими дошкільниками в умовах експериментального навчання. На контрольному етапі діагностовано стан сформованості пізнавальної активності старших дошкільників засобами настільних ігор для спростування або підтвердження гіпотези про ефективність реалізації педагогічних умов. Застосовано ідентичний за формою та спрямованістю діагностичний інструментарій в природних умовах, що забезпечило надійність одержаних результатів. Проаналізовано та інтерпретовано дані констатувального та контрольного етапів експерименту, які свідчать про позитивну динаміку сформованості пізнавальної активності старших дошкільників засобами настільних ігор в експериментальній групі У контрольній групі помітно несуттєві зміни зі значно нижчими показниками. Результати експериментального дослідження підтвердили загальну гіпотезу дослідження: рівень сформованості пізнавальної активності старших дошкільників зростатиме, якщо в освітній процес упровадити експериментальні педагогічні умови.

2. The relevance of the study is due to the current state of development of scientific fields, technology in the spheres of human life, rapid and barrier-free access to a significant amount of information for preschool children, which determines the need to form adequate ways of its awareness and comprehension, general methods of cognitive activity. The senior preschool age - 6-7 years of children's life - is of great importance in the formation of the cognitive sphere of the individual. In this context, it is important to master all key competences by the end of preschool childhood, which are formed through the expression of the child's activity in all specifically childhood activities. The scientific novelty and theoretical significance of the study is that for the first time - the pedagogical conditions for the formation of cognitive activity of senior preschoolers by means of board games have been substantiated and experimentally tested (creation of a variable cell of board games for independent joint game activity according to the rules; enrichment of the cognitive content of board games; ensuring the acquisition of

cognitive experience by senior preschoolers in various types and forms of educational and cognitive activities); - the modelled process of implementation of pedagogical conditions for the formation of the cognitive activity of older preschoolers using board games); - the essence and structure of board games are defined – a specific sphere of people's life environment is generalized, reflected in the game plot and rules (game content), coded by a single conventional graphic plan and constituting an integral game set; - the cognitive activity of senior preschoolers is characterized as a type of general social activity in the cognition of the personality of a child of 6 (7) years of age, which is formed in various types of activities, enriched, complicated by them and passes from a lesser to a higher quality level in the form of real (functioning) and potential (situational). The practical significance is that methodological materials for educators (protocols of pedagogical observations, questionnaires of parents and educators, information materials for parental consultations), adapted and author's board games, methods of organizing their collective production and conduct in senior preschool groups, etc. have been developed and implemented in the practice of preschool education institutions. The results of the study are reflected in the content of the textbook 'Fundamentals of Preschool Pedagogy' for applicants for the first (bachelor's) level of higher education (co-authored with O. Pysarchuk), and are used in the system of professional training of future teachers of preschool education institutions. The study covered 249 children of 6-7 years of age, 58 educators of Ternopil, Lviv, Ivano-Frankivsk and Cherkasy regions, as well as 230 parents of senior preschoolers. The initial state of cognitive activity formation in senior preschoolers by means of board games was determined at the statement stage. The questionnaire survey of teachers and parents revealed the difficulties associated with the use of board games for the development of cognitive activity of senior preschoolers: low variability of board games in the conditions of preschool educational institutions; difficulties with the choice and counselling of parents on the choice and organization of board games for senior preschoolers; lack of methodological support for the formation of ideas about the events and phenomena of the surrounding reality that are reflected in the board game; arrangement of a board game center in the senior preschool group; low. At the formative stage of the experiment, the pedagogical conditions for the formation of senior preschoolers' cognitive activity by means of board games were implemented. An integrated approach to their implementation involved the coordinated use of methods, techniques and forms of work with senior preschoolers in experimental training. At the control stage, the state of formation of senior preschoolers' cognitive activity by means of board games was diagnosed to refute or confirm the hypothesis about the effectiveness of the implementation of pedagogical conditions. The diagnostic tools identical in form and orientation were used in natural conditions, which ensured the reliability of the results obtained. The data of the formative and control stages of the experiment are analyzed and interpreted, which indicates a positive dynamic of the formation of cognitive activity of senior preschoolers by means of board games in the experimental group. In the control group, insignificant changes are noticeable with significantly lower indicators. The results of the experimental study confirmed the general hypothesis of the research: the level of cognitive activity of senior preschoolers will increase if experimental pedagogical conditions are introduced into the educational process.

Державний реєстраційний номер ДіР:

Пріоритетний напрям розвитку науки і техніки: Фундаментальні наукові дослідження з найбільш важливих проблем розвитку науково-технічного, соціально-економічного, суспільно-політичного, людського потенціалу для забезпечення конкурентоспроможності України у світі та сталого розвитку суспільства і держави

Стратегічний пріоритетний напрям інноваційної діяльності: Не застосовується

Підсумки дослідження: Теоретичне узагальнення і вирішення важливої наукової проблеми

Публікації:

- Руденський Р., Жаркова І. Приватні заклади дошкільної освіти як альтернатива державним установам з освітньої підготовки дошкільників. Наукові записки Тернопільського національного педагогічного

університету ім. В. Гнатюка. Сер. Педагогіка. 2021. № 2. С. 59–66.

- Писарчук О., Руденський Р. Теоретичні аспекти дослідження теми війни в іграшках та ігровій діяльності дітей дошкільного віку. Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Сер. Педагогіка. 2022. № 2. С. 120–126.
- Писарчук О., Руденський Р. Підготовка майбутніх вихователів до проектування предметно-ігрового середовища закладу дошкільної освіти (на матеріалі осередку настільних ігор). Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Сер. Педагогіка. 2023. Випуск 1. С. 94–104.
- Руденський Р., Писарчук О. Європейський контекст еволюції структури настільних ігор для дітей дошкільного та молодшого шкільного віку. Науковий вісник Вінницької академії безперервної освіти. Серія «Педагогіка. Психологія». 2023. Випуск 4. С. 109–118.
- Руденський Р. Є. Пізнавальна активність старших дошкільників: сутність, структура, вікові особливості. Вісник Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка. 2024. Випуск 1 (54). С. 214–222.
- Руденський Р. Формування пізнавальної активності та самостійності старших дошкільників у педагогічній системі Марії Монтесорі. Вісник Львівського університету. Серія педагогічна. 2024. Випуск 40. С. 192–204.
- Руденський Р. Освітній потенціал настільних ігор для дітей старшого дошкільного та молодшого шкільного віку: історія та сучасність. Вісник Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького. Серія «Педагогічні науки». 2024. Випуск 2. С. 87–93.
- Руденський Р., Писарчук О. Реалізація фасилітаційного підходу у формуванні пізнавальної активності здобувачів дошкільної та початкової освіти. Гуманітарні студії: історія та педагогіка. 2024. Випуск 1(7). С. 79–89.
- Rudenskyi, R., Pysarchuk, O., Shcherbiak, I., Akimjaková, B., & Minarovicova, K. (2024). Humorous Potential of Board Games for Children of Senior Preschool Age. *Journal of Education Culture and Society*, 15(2), 267–285.
- Писарчук О. Т., Руденський Р. Є., Шишак А. М. Організація інклюзивного освітнього середовища в контексті наступності дошкільної та початкової освіти. Вісник науки та освіти (Серія «Філологія», Серія «Педагогіка», Серія «Соціологія», Серія «Культура і мистецтво», Серія «Історія та археологія»). 2025. Випуск 3(33). С. 1245–1259.

Наукова (науково-технічна) продукція:

Соціально-економічна спрямованість:

Охоронні документи на ОПВ:

Впровадження результатів дисертації: Впроваджено

Зв'язок з науковими темами:

VI. Відомості про наукового керівника/керівників (консультанта)

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Жаркова Ірина Іванівна

2. Iryna Zharkova

Кваліфікація: к.пед.н., доц., 13.00.09

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0003-0217-1498

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка

Код за ЄДРПОУ: 02125544

Місцезнаходження: вул. М. Кривоноса, буд. 2, Тернопіль, Тернопільський р-н., 46027, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

VII. Відомості про офіційних опонентів та рецензентів

Офіційні опоненти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Цветкова Ганна Георгіївна

2. Hanna Tsvietkova

Кваліфікація: д.пед.н., доц., 13.00.04

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0003-1556-485

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Український державний університет імені Михайла Драгоманова

Код за ЄДРПОУ: 44807628

Місцезнаходження: вул. Пирогова, буд. 9, Київ, 01030, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Шаран Олександра Василівна

2. Oleksandra Sharan

Кваліфікація: к. пед. н., доц., 13.00.02

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0003-3198-8026

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Львівський національний університет імені Івана Франка

Код за ЄДРПОУ: 02070987

Місцезнаходження: вул. Університетська, буд. 1, Львів, 79000, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Рецензенти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Гладюк Тетяна Володимирівна
2. Tetyana Hladiuk

Кваліфікація: к.пед.н., доц., 13.00.04

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0001-5255-621X

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка

Код за ЄДРПОУ: 02125544

Місцезнаходження: вул. М. Кривоноса, буд. 2, Тернопіль, Тернопільський р-н., 46027, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Янкович Олександра Іванівна
2. Oleksandra Yankovich

Кваліфікація: д.пед.н., професор, 13.00.01

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0003-4253-5954

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка

Код за ЄДРПОУ: 02125544

Місцезнаходження: вул. М. Кривоноса, буд. 2, Тернопіль, Тернопільський р-н., 46027, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

VIII. Заключні відомості

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
голови ради**

Терещук Григорій Васильович

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
головуючого на засіданні**

Терещук Григорій Васильович

**Відповідальний за підготовку
облікових документів**

Реєстратор

Любінецька Марія Ігорівна

УкрІНТЕІ

**Керівник відділу УкрІНТЕІ, що є
відповідальним за реєстрацію наукової
діяльності**

Юрченко Тетяна Анатоліївна